

Křesťané a komunismus / Komunismus jako myšlenka a jako praxe

Myšlenka komunismu znamená původně rozšíření ideálních poměrů rodinných na celé společenství. Také v rodině je původně a normálně mnoho věcí i záležitostí společných, a jednotliví členové rodiny cítí radosti a strasti těch druhých jako svoje. To je také myšlenka bratrství, která se i v minulosti opětovně vracela jako „regulativní idea“ v mnoha křesťanských společenstvích: jeden je Bůh, a všichni lidé jsou si bratry a sestrami. V sekularizované podobě se tato myšlenka jako „bratrství“ objevuje ve francouzské revoluci vedle myšlenky svobody a rovnosti. Po porážce revoluce v ovzduší bezperspektivního pokusu o restauraci se připravovaly nové radikální myšlenky a nové revoluční pokusy. Jedním z nich byla také pařížská Komuna, která sice byla opět tvrdě zlikvidována, ale po které zůstaly nejen vzpomínky, ale zejména politické zkušenosti. Marxův a Engelsův program politického zápasu byl postaven na těchto zkušenostech. Ruský disident Uljanov se tohoto programu i zkušeností ze sociálních a politických zápasů socialistů zčásti přidržel a zčásti je opřel o některé skutečnosti a tradice ruského odporu proti carskému samoděržaví a proti pravoslaví. Každá revoluce (i kontrarevoluce) musí ideje, z nichž od počátku čerpala, upravovat a přizpůsobovat okolnostem. Někdy se ovšem stane, že okolnosti umožní vzestup a soustředění moci do rukou bezideových pragmatiků, a někdy dokonce do rukou zločinců a psychopatů. K tomu došlo po postřelení a pak smrti Leninově, když se vedoucího postavení zmocnil Džugašvili-Stalin. Fenomén komunismu je proto značně složitý, takže jej nelze odbýt několika slovy (a tím méně beze slov, což vlastně naznačují a k čemu vyzývají iniciátoři a signatáři výzvy „s komunisty nemluvit“). Komunismus má dlouhou historii, během které se vyskytoval v nejrůznějších podobách a přitom se měnil i bytostně. Ale po celou tu dobu si zachoval něco z atraktivity „bratrství“ mezi lidmi. Největším bytostným problémem ideje komunismu však byl přesun prvotního a převažujícího zájmu z člověka-spolubratra na jeho majetek. Komunismus totiž znamená od křesťanských počátků důraz na věci, které byly všem společné (communis = společný), přičemž člověk, lidé, lidskost a bratrství se dostaly až na druhé a později někdy až na poslední místo.

(Písek, 030827-1.)